

BUDA - PESTA

17 Aprile st. v.
29 Aprile st. n.

Va esi duminec'a.

Redact.: strad'a Havas nr. 1.

Nr. 16.

ANULU XIII.
1877.

Pretulu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl.; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Romani'a 2 galbeni.

POESÍ'A SACRA.

Sè-mi fia permisú a observá, stimatiloru cetitori, cà tem'a despre care mi-i eu voi'a a vorbí este cu multu mai copiósá, decum sè fu in stare a o tractá mai in specialu; ide'a in sine inse este unu ce cu multu mai sublimu, decum ar ajunge o amintire simpla in meritulu ei: prin urmare me affu in pragulu unei probleme grele, de la a carei resolvire depinde tóta fericirea ori nefericirea intreprinderii mele.

Poesí'a este lucrare, — dice Heliade, — ér poetulu unu simplu lucratoriu.

Poetulu celu mai celebru este creatorulu tuturor, — Dumnedieu, cèci fructulu lucràrei sale este universulu intregu.

Din aceste acsióme usioru si invederatu urma sentinti'a, cà totu ce este lucrare, ce dà semnu de viétia si ce se apropia màcar in câtva de spiritulu poetului maestosu — Ddiu, — este poesía.

Sè scrutàmu, óre care lucrare se póte numí cu totu dreptulu cea mai afina lucràrei divine? Care lucrare a fostu si este cea mai maestósá, si prin urmare care lucrare este adeverat'a poesía?

Ori din ce punctu de vedere vomu purcede la analis'a acestoru intrebàri, ori de ce simtieminte ne vomu lasá condusi, resultatulu

nu póte fi nici problematicu, nici indoiosu, càci adeverulu vietuesce in eternu si devinge totu ce pare a fi seducere.

Candu ne punemu intrebarea, care lucrare este mai afina lucràrei divine? ce avemu alt'a de a responde, decátu lucrarea *credintiei*. Credinti'a in sine luata este dara ide'a poesiei celei mai sublime; credinti'a rivaliséza dara cu ori ce alte lucràri frumóse. Si óre de ce? Respunsulu nu este greu, ér intielesulu usioru si poeticu: ea ne mangania in amaratiune, ne ofere sperantia in nefericire si ni inspira curagiu, candu ne apropiàmu de decadintia. Éta, stimatiloru cetitori, intielesulu credintiei!

Óre nu cuprinde in sine o copiositate rara de materia in ori ce forme ale poesiei? Óre lir'a si cordile ei nu lasa dupa sine unu echou imbetatoriu? Si óre nu intielege ori si cine cuventulu ei?

O, da! este cantarea cantàrilor, este celu mai sublimu gradu alu poesiei. In care oda nu se prémarece tari'a credintiei? din care oda lipsesce unu versu dulce de armonía, lipsitu de ura, patima si nemoralá? In ori ce parte principala a poesiei moderne nu póte, nici nu lipsesce adeveratulu spiritu nobilu, directiunea didactica este si trebue sè fia tint'a ori

carui productu literariu, — si apoi lir'a intr' adevuru geme de simtieminte nobile, basate pe credintia.

Frumósa este credinti'a si nici cà póte fi mai sublîma, mai poetica lucrare decâtu productulu credintiei!

„Pe credintia se baséza ori ce virtute a societátii omenesci. Uniculu Columbu a crediutu cu taría in o parte nóua a lumii : si éta cà aceea s'a si ivitu din valuri. Amici'a, iubirea de patria, si ori ce simtiementu nobilu forméza o parte a credintiei. Basati pe credintia au facutu minuni Codrus, Pylades, Regulus s. a. Acele animi, cari nu au credintia, cari tinu, cà faptele bune si nobile sunt numai o nebunía, cari privescu cu compatimire la infflorirea imaginatiunii si a spiritului; acele animi credu numai in materia si mórte, si sunt nesimtítorie cà materi'a si reci cà mórtea!“ *)

Ér Jean Paul dice : „Si candu s'au vescedítu, s'au palitu si au muritu tóte in órele ultime ale vietii, poesí'a, cugetarea, nisuinti'a, bucurí'a, cu unu cuventu tóte : flórea divina a credintiei inca si atunci inverdiesce si intaresce prin mirosulu ei imbetatoriu viéti'a mai apunenda.“

Asiá affámu in poesí'a germana rare esemplare de poesíi grandióse, cari tóte-su eflusulu credintiei.

Dar sè nu cercámu esemple la straini, se intrámu in biseric'a nóstra, sè luámu simbolulu credintiei nóstre la sarutare seriósa, si apoi numai decâtu venimu la convingerea aceea, cà tóta lucrarea este o opera divina.

Óre in tóta recitarea lui nu observámu aceea lina declinare poetica, care ne dà nemijlocitu tari'a credintiei nóstre?

Óre se póte presupune mai mare si corecta franchétia a expresiuniloru, lipsite de tóta dubiositatea; idei clare si in o forma atátu de afirmatóre, încátu ori ce siovaire nu póte avé locu ?!

„Der Dichter ist der Tröster der Menschheit“, dice unu filosofu germanu, — idei'a de mangaiare in sine nu este alt'a decâtu unu productulu alu credintiei.

De aci usioru se póte esplicá eleganti'a psalmiloru lui Davidu, ér critic'a ce se póte aduce a supra sa, se reduce la urmatóriele : umbritu de mangaiarea credintiei si basatu pe legile ei mantuitórie, a apucatu Davidu lir'a in man'a sa, si a lasatu sè resune in dulce armo-

nía cantarea sa despre laud'a si marirea lui Ddieu.

Astfeliu straluce poesí'a cea frumósa in splendórea ei! Astfeliu forméza credinti'a treptele, pe cari ne putemu apropiá de poetulu divinu — Ddieu! Astfeliu barbatii, cari profeséza credinti'a adevurata, si tóta lucrarea loru se reduce la apropiarea catra Ddieu sunt poetii cei mai celebri, precum au fostu Davidu, Klopstock, Dante, Tasso si altii.

Candu ne punemu intrebarea, care lucrare a fostu si este mai maestósa? ce alt'a am puté respunde, decâtu oper'a salvatoriului nostru Isus Christosu.

Patimile si mórtea sa pentru salvarea nóstra de pecatu.

Chiar restignirea in sine ni represinta unu tablou poeticu. Virtutea acompaniata de o resignatiune rara cade victim'a pecatului, — stapanulu si judecatoriulu móre pentru servii sei, pe carii i iubescce si spre câstigarea fericii loru s'a demisu la o stare contraria spiritului seu.

Ce alegoría rara!

Éta, stimatiloru cetitori, prim'a si cea mai grandiósa poesía, care este cunoscuta omenimei intregi! Éta lucrarea divina, oper'a grandiósa, ea nu este in sine alt'a, decâtu o simpla ideia, la a carei audiu animile credintiosiloru sunt petrunse de simtiulu religiosu. Éta conceptulu poesiei sacre!

De nicairi nu isvoresce atát'a copiositate de idei sublîme pentru poesía cà din istorí'a buneii credintie; — si totusi nu ne intrebuintám de ea, ci ni luámu refugiu la fantasíi si fictiuni, cari su-predominante mai in tóte scrierile.

Firesce, vietuimu in spiritulu secl. XIX. candu religiunea si prin urmare causat'a morala se amenintia de multi.

Acestia mai bine aru face déca nu aru perde din vederea ochiloru caderea imperiului románu, prin desmoralisarea, ireligiositatea si alte coruptiuni, cari au prinsu radecini tari in acelu imperiu.

„Si candu n'au crediutu in nimic'a cei din Atena si Roma : atunci au disparutu dimpreuna cu dieii si talentele, càci Musele le-au aruncatu barbarismulu ne mai avendu in ele incredere.“ *)

„Nu-i nici o rusine a fi de o credintia cu unu Newton, Bossuet. Pascal si Racine“, dice Chateaubriand in amintitulu seu opu.

*) Chateaubriand, Genie du Christianisme.

*) Herder, Werke zur Philos. u. Gesch.

Dar cu multu mai solida este bas'a cre-
dintiei, decâtu sè fia cine-va in stare a o sclin-
tí! Adeverulu ei este cu multu mai luminatu,
decátu se póta dá cea mai mica ocaziune la in-
doiéla.

Lazaru P. Petrinu.

STRAINISMULU.

O pedépsa fórte mare
Pentru mine-ar fi,
Sè lasu tiér'a aceea 'n care
Voiescu a trai :
Sè lasu tiér'a Romanésca
Si alu ei camiru,
Sè-mi lasa vatr'a stramosiésca
Si sè fíu strainu.

Saracu, inse cu onoóre,
Sdrentiuosu, preferu
Sub alu tierii mele sóre
Si sub mândru-i ceru,
Sè traiescu cá ori si care
Lipsitu de suspinu ;
De câtu fara consolare
Pe pamentu strainu.

In a mea iubita tiéra
Timpulu ne'ncetatu
E o di de primavéra —
Ceru 'nseininatu ;
Pentru mine-i o gradina
Chiar unu locu divinu,
Unde nimeni nu suspina,
Nimeni nu-i strainu!

Paris 16/28 oct. 1876.

B. A. Vinesiu.

La privirea Senei.

Vedi, cum curge asta apa neoprita 'n a sa cale...
Asiá trece si viéti'a nelasandu urmele sale ;
Astu-felu glori'a se duce, totulu este trecatoru :
Suspину, dile fericite, bucuria si amoru!

Paris 14 martie 1877.

B. A. Vinesiu.

MIRÉSA PENTRU MIRÉSA.

— Comedia in trei acte. —

(Urmare)

Ulpianescu : (intrandu, la o parte.) O flóre gal-
bena in peru, éta dam'a care mi-a scrisu si pe care o
cautu... Dar ast'a nu e Virginia, ci dóm'n'a Mov-
lescu, care pe tóta lumea o cârtesce... E bine, ce
me privesce!... Cine scie la ce-mi va fi buna si a-
ventur'a acést'a!? (Se duce incetu pana la *Cleopatra*
si la spatele ei ingenunchia.) Adorabila fiintia, éta-
me-su tēritu la picioarele dtale!

Cleopatra : (Spariata.) Cine esti dta?

Ulpianescu : Omulu celu mai fericitu de pe fa-
ti'a pamentului.

Cleopatra : Fugitu-ai din cas'a nebuniloru.

Ulpianescu : Ba nu. De acuma inainte me voru
duce acolo, — de cumva nu vei realisá visulu meu.

Cleopatra : Ce visu?

Ulpianescu : Unu visu ce si-lu creéza fia-care
omu in tineretie, candu mintea-i e dusa printre pru-
ni si vré sè culéga flori de cucu. Unu visu de fericire.
Visulu meu este d'a ajunge domnu mare, cu avere si
mai mare si d'a nu lucrá nimica. Nu-mi place lucrulu
de felu.

Cleopatra : Precum vedu dta de siguru vei fi
dusu acolo unde disesi mai nainte, càci si pan'acuma
ti-lipsesce o dóga.

Ulpianescu : Déca mi-ar lipsi n'asiu puté sè de-
osebescu asiá de bine adeverat'a frumsetia de cele in-
tipuite; nu te-asiu fi alesu dintre tóte damele pe dta
sè-ti aducu tributulu devotamentului meu.

Cleopatra : (alinata) Vedu, cà la complimente
te pricepi. Te rogu scóla-te, càci póte sè via cine-va,
si ne-ar gasi in o positiune fórte compromitiátoria
pentru mine!

Ulpianescu : Nu! Mai bine sè me prefacu o sta-
tua de sare, decâtu sè me scolu d'aice pana ce nu
voiu avé sentinti'a de gracia de pe buditiile dtale.

Cleopatra : E bine, te iertu.

Ulpianescu : Nu de ast'a e vorba. Spune-mi, cà
primesci devotamentulu meu, cà nu vei refusá amo-
rulu ce ti-lu oferu...

Cleopatra : (cu mania.) Domnule, uiti stim'a ce
barbatulu datoréza unei femei, faci abusu de intreve-
derea nóstra singuratica...

Ulpianescu : Nici decâtu. Me servescu numai de
dreptulu meu. Si acestu dreptu me indémna sè-ti
spunu : dómna eu te iubescu!

Cleopatra : (cu mania si mai mare.) Dta esti unu
impertinentu.

Ulpianescu : Amorul adeveratu nu cunósce pe-
dece. De multe ori lupta chiar si cu mórtea. Nici oda-
ta nu considera murulu despartitoriu claditu de lume
si de etichet'a acesteia.

Cleopatra : (cu mania crescēnda.) Dar dta uiti
cine esti si cu cine vorbesci.

Ulpianescu : Ba nu! Lipsitu de minte ce sum
prin graciile dtale, totusi sciu si simtiescu, cà sum
numai unu firu de érba comuna pe langa o flóre mi-
nunata ce esti; sum unu verme ticalosu, ér dta unu
cedru din Libanu; sum unu... (la o parte) Dómne
ajuta si-mi spune, cà ce mai sum, càci cu grab'a nu-
mi tóca prin capu nici o idea!

Cleopatra : (mai alinata) Bine, bine, dar cum cu-
tezi a-ti innaltia ochii la mine?

Ulpianescu : Intréba flórea, cum cutéza sè iu-

bésca sórele care o saruta cu radiele sale? intréba riulu, cum cutéza sè iubésca stanc'a, la a carei picioére plange suspinandu? — intréba . . . (la o parte.) Dieu intréba pe ori si cine, cà mai de graba ti va puté spune ceea ce mie in ór'a trecuta inca nici prin minte nu mi-a plesnitu.

Cleopatra : (alinata.) Sè nu dici; cà eu sum res-bunatória, éta eu ti-iertu acésta indresnéla.

Ulpianescu : Si prin urmare nu condamni amoru meu? Oh câtu de fericitu sum acuma!

Cleopatra : N'am disu acést'a. Ceea ce nu condamnàmu, inca nu aprobàmu.

Ulpianescu : Dar celu putinu potu sperá. Eu sum gata sè asteptu si o suta de ani . . . Ba nu! Terminulu acest'a va fi pré lungu . . . Voiu asteptá cincidici de ani . . . Dar si atât'a va fi pré multu . . . (la o parte.) Ne-amu pré sbérci pan'atunce . . . (cu voce inalta.) Decide dta câtu timpu trebue sè mai asteptu!

Cleopatra : N'ai s'astepti nici unu minutu.

Ulpianescu : (sare in picioére.) Asiá dara me iubesci!

Cleopatra : Dta uiti, cà eu am barbatu.

Ulpianescu : Ba nu. Tocmai a séra am vorbitu cu dinsulu, cerendu-i partinirea la obtinerea unui postu.

Cleopatra : Si totusi ai curagiu sè-mi vorbesci de amoru?

Ulpianescu : Dar cum sè n'am, dómna, déca dta m'ai incuragiatu?!

Cleopatra : Eu?

Ulpianescu : Da. Au nu ti-aduci a minte, cà dta m'ai autorisatu la acestu pasiu?

Cleopatra : Eu?

Ulpianescu : De siguru. Scii bine, cà m'ai acusat de recéla fatia de dta, si ai adausu, cà unu amoru constantu ar recompensá apropiarea mea catra dta. Ti-marturisescu sinceru, cà déca nu vedeam tóte aceste negru pe albu inaintea mea, nu cutediám a me apropiá de dta, sciindu pré bine, cà in locu de unu amoru ferbinte, apropiarea mea ar fi fostu recompensata de o — santa palma. Dar fiindu cà dta m'ai chiamatu la acésta convorbire . . .

Cleopatra : Nu-i dreptu.

Ulpianescu : Mi-ai indicatu chiar si semnulu dtale, flóre galbena in peru. Éta-o-ai!

Cleopatra : (la o parte.) Dómne sante! Epistol'a menita lui Aureliu a ajunsu in manile acestuia. (Cu voce nalta.) E minciuna!

Ulpianescu : (scotiendu harth'a din busunariu.) Uita-te aice mai poti negá?

Cleopatra : Cum a ajunsu scrisórea aceea in manile dtale?

Ulpianescu : Jean mi-a datu-o.

Cleopatra : Dobitoculu! . . . Ce a facutu! . . . A smintitu adress'a . . .

Ulpianescu : Asiá dara a fostu adressata altuia?

Cleopatra : Da, barbatului meu.

Ulpianescu : Nu voi sè me faci prostu! Cine a mai auditu, cá soci'a sè scría barbatului o epistola de — amoru?!

Cleopatra : E bine, ce te privesce ori cui a sunatu!

Ulpianescu : Dar predicele de virtute? Dar vorbele cele multe despre morala? Dar cârtirea lumii intregi? Tóte le-ai uitatu: candu ai scrisu aceste sire?

Cleopatra : E bine, ce vrei cu mine? Esti dta confessorulu meu, cà sè víi a me dogeni? Am gresitu, si éta mi-am si capetatu pedéps'a. Credu inse, cà esti barbatu si nu vei respandí in publicitate acésta intemplare. Si deosebitu, nu vei impartesi barbatului meu nici o vorba din cele petrecute acuma intre noi.

Ulpianescu : In privint'ia ast'a poti fi liniscita.

Cleopatra : Asiá dara innapoiéza-mi scrisórea ce numai din gresiéla a ajunsu la dta.

Ulpianescu : Sè me ierti, pré ouorabila dómna, dar nu potu sè facu acést'a.

Cleopatra : Pentru ce?

Ulpianescu : Pentru cà vreu sè am la mine o asigurare, cà in viitoriu te vei purtá altu-felu.

Cleopatra : Ce insulta!

Ulpianescu : Acésta scrisóre mi-va servi dreptu moderatoriu pentru foculu de cârtire alu dtale. De câte ori voiu audi, cà Dta vei avé placerea a critica purtarea altora, voiu scóte-o si voiu díce: Modereza-te Dómna! Ea mi-va fi cheiti'a cu care voiu inchide budítiele cele picante ale dtale.

Cleopatra : Esti nerusinat!

Ulpianescu : Nici decátu. Diu contra am sè devíu unu binefacatoriu alu societátii in care traiesci dta. De acuma inainte nu vomu mai audi istorii picante, nascocite pentru compromiterea altora; ci vomu traí toti in pace si linisce deplina.

Cleopatra : Innapoiéza-mi scrisórea!

Ulpianescu : Nu crede sè me potu lipsí asiá usioru de acestu documentu preciosu! Si de cumva ti-l'asiu rentórece, numai pe unu pretiu mare asiu face aceea, ti-asiu cere o recompensa egala.

Cleopatra : Dta esti lipsitu de ori ce simtiementu cavalerescu.

Ulpianescu : Se póte.

Cleopatra : Esti unu banditu.

Ulpianescu : Sum mai multu cu o litera. Sum bandistu. Apartinu si eu micului orchestru infintiatu de curendu in comun'a nóstra.

Cleopatra : E bine, ce vrei? Bani? Spune-mi
câtu sè-ti dau? Sè-mi rescumperu proprietatea mea!

Ulpianescu : Nu-mi trebue nici unu cruceriu.

Cleopatra : Ce vrei dara?

(Va urmá)

Iosifu Vulcanu.

Si cante-ti la feresti
Celu choru de armonía!

II.

Candu eu in ochii tei privescu,
Mi-trece chinulu ce simtiescu;
Si candu sarutu guriti'a ta,
Apucu a me 'nsanetosía.



Henricu Heine.

DIN HEINE.

I.

Din lacremile-mi crescú
Multîmi de floricele,
Suspinele-mi se facú
Unu choru de filomele.

Si déca me iubesci,
Ti-dau buchetulu tie,

Candu eu me 'nchinu pe dalbu-ti sinu,
De nalte fericiri sum plinu;
Dar candu mi-dici, cà ti-su iubitu,
Vai! plangu amaru necontentitu!

Iosifu Vulcanu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

In decursulu primeloru septemani jun'a femeia fu orbita, imbetata ôre-si-cum de splendôrea mai multu decâtu principesca ce o incunjurá, de frumseti'a dominieloru, de lucsulu equipageloru sale, de numerulu servitoriloru in livrea mare cari ascultau semenele si cele mai mici, si in fine mai alesu de pomp'a toaleteloru, cari umpleau garderoburile sale nemarginite.

Betranulu marquisu, cá toti devotatii, avea placerea-si inzestrá idolulu.

In butulu tuturoru tendințieloru sale timpurie de ambitiune si de calculu, mai erá inca unu ce multu copilarescu in Olimpia.

Ea la inceputu simti o placere pré viua prin acest'a schimbare repede a starei sale, care stramutá din o di pe alt'a pe serman'a orfana intr'o dama fôrte innalta, fôrte bogata si fôrte puternica. Ea si-petrecea cu lingusirile celoru din giurulu ei si cu adoratiunea servitoriloru. Joca in câtu-va rolulu reginei mici. I placea sè-si intipuescu, cá are dame de onóre, aprodi si curteni.

Dar aceste veselii de curata vanitate se stinsera iute si jun'a femeia observá in o buna deminétia séu mai bine in o buna séra, cá uritulu celu mai neplacutu veni sè se asiedie intre ea si intre betranulu ei barbatu, spre a intrerumpe petrecerea loru.

Nou'a marquisa, dupa acést'a descoperire, nu mai siovai nici unu momentu.

Ea declará netedu marquisulu de Chavigny inmarmuritu, cá nu s'a maritatu cá sè traiésca in singuritate, si cá reclama partea sa mare din placerile, la cari o indreptatiescu rangulu si averea sa.

Acést'a declaratiune neasteptata, acést'a inaltiare de scuturi desteptara duru pe betranulu, care si-facea unu visu frumosu si incepea a vedé cu cea mai mare placere, cá dupa vijeliile galante ale vietii sale in fine a intratu in portu si cá cu o femeia tinera si frumósá, supusa si gingasia, va sè-si petréca in bucuria anii sei din urma, fara obozele de corpu, fara intaritari de spiritu, si scutitu prin izolarea sa, cá si de candórea si principiiile solide a le marquisei de acea sôrte cruda, pe care in timpulu victorfiiloru si cuceriloru sale, a pregatit'o atâtoru barbatii . . .

Acesti mari seducatori in retragere, acesti Don Juani imbetraniti, sunt toti asemenea! Ei credu, cá tóte li sunt iertate, pana candu piciorulu li e usioru si umorulu resboinicu; ei nu primescu pentru dinsi alte legi, decâtu pe acele ale pasiuniloru si capritieloru loru; dar indata ce etatea si reumatismele i constringu a lasá campulu liberu pentru invingatori noi, dinsi grabescu a proclamá inviolabilu pragulu caminulu loru conjugalu si nu admitu de felu represalie.

Audindu pe Olimpia, marquisulu de Chavigny se cutremurá. Esperinti'a nu i lipsiá de felu. O singura privire a ochiului i aretá viitorulu. Elu vediu pe deliciós'a sa sotia, acést'a margea de frumsetia si nevinovatia, pe care cugetá a o pastrá numai pentru sine, impresorata de unu cercu de cavaleri tineri si sprinteni, unulu mai seducatoriu decâtu altulu, si simtiá bine, cá in contra loru nu se putea luptá multu timpu fara a fi invinsu.

Pentru prim'a ôra, betranulu intielese, séu mai bine ghici tóte suferintiele, ce póte sè produca gelosi'a mare, esaltata, deschidiendu in adanculu animei o rana sangeranda, care totu cresce si nici odata nu se vindeca.

Prevederea unei asemenea dureri lu-inspaimantá. Dar se linisci cugetandu, cá fara multa greutate va puté delaturá capritiulu nepreveditu alu marquisei si aspiratiunile ei de petreceri in mijloculu unei lumi periculóse.

In urmarea acesteia, si voindu a taiá de odata ori ce incercári in viitoru prin unu actu de autoritate, elu refusá a indepliní fantasiele Olimpiei, i declará cá elu se simte obozitu de timpu indelungatu de placerile sgomotóse, cá aerulu de la sate este necesaru sanetátii sale, cá elu se afla de minune bine la mosiile sale, cá va remané acolo si cá datorit'a unei femei fiindu de a fi in totu loculu neincetatu sotit'a fidela a barbatului ei, marquis'a va remané la elu.

Dicéndu aceste fara brutalitate, dar hotaritu, elu radiemá resolutiunea pe o multime de motive fura indoieála fôrte bune, pe cari inse sotit'a sa le gasi fôrte urite.

Ea respunse intr'unu modu fôrte viu, declarandu, cá a devenitu marquis'a de Chavigny cu totulu pentru altu ceva, decâtu pentru a purtá grige de reumatismele betranului seu barbatu . . . Ea nu simtiá nici o vocatiune spre a fi grigitóre de balconu . . . Ea voia sè se bucare de primavér'a sa, si cá celu putinu nefericitulu domnu trebuia sè-i usioreze cei siese-dieci de ani ai sei prin puterea galanteriei sale.

Aceste cuvinte si altele nu mai putinu dulci cádiura desu cá grindin'a pe umerii marquisulu de Chavigny. Olimpia avea unu spiritu ôre-care, si mani'a i dede elocuentia chiar.

Betranulu doboritu, inse nu convinsu, nisi totusi a opune o resistintia pasiva la vointiele infocate ale tiranului seu cu peru negru si cu ochi verdi.

Dar ce folosu?

Ceea ce femeia voiesce, Dumnedieu voiesce!

Lupt'a se putea prelungi, inse finitulu nu erá indoiosu. Marquisulu erá invinsu inca de acuma.

In lun'a urmatóre Olimpia triumfatóre se mutá cu elu in maretiulu seu castelu de Clermont, si se pregateá a intruní la dins'a, la serbári pompóse, tóta nobletit'a provinciei.

Ea realisá acestu proiectu frumosu, si balurile, cinele, convenirile, concertele, se urmau ne'ncetatu. Nici odata bunulu orasiu Clermont n'a fostu teatrulu atâtoru petreceri lumesci.

Marquisulu desolatu, dar totu inamoratu si neputendu a renunsiá sè-si parasésca femeia unu singuru pasiu, erá prinsu in clesce, cu atâtu mai vêtosus, cáci ceea ce se prevediuse, se realisá din punctu in punctu. Frumós'a Olimpia nu umblá decâtu incunjiurata de unu cercu de galanti, si de si intre acestia multi erau de risu, unii inse totusi erau periculosi.

Se intielege de sine, cá in astfelu de impregiurári gelosi'a betranului ajunsse la culme ne mai audita. Mai in fia-care di avea elu accese de mania si de desperatiune atâtu de mari, incâtu si vieti'a i se afla in periculu. Se rogá, ordoná, amenintiá chiar; dar rugári, ordini si amenintiári remaneau fara rezultat. Jun'a femeia nu schimbá intru nimicu cursulu vietii

sale, si mai adese-ori nu ascultá de câtu cu risete mari si pré lipsite de stima rugárile, plansorile, manile lui Othello alu seu.

Grabimu sè adaugemu, cà celu putinu in primii doi ani nimica nu parea a indreptatí gelosile nebune ale marquisului.

Olimpia, ce e dreptu, erá cocheta, dar ea erá asemenea pentru toti, si in cét'a celor'a ce muriau pentru dins'a (in acelu timpu galantii se numiau asiá), ea nu alegea nici unu alesu. Surisele sale cá sórele straluciau pentru tóta lumea. Acést'a ar fi trebuitu sè asigure pe unu barbatu atátu de bogatu in esperintia cá marquisulu Chavigny; dar gelosí'a nu rationéza. Cá amorulu, si ea este órba.

Doi ani trecura asiá. In momentul in care se incepù alu treile, se manifestá o schimbare cu presemne rele.

Olimpia nu se putù impedeacă de a fi cucerita de gratiile unui oficeru din casa mare, viconte de Sommes, transmisu la Clermont cu regimentulu de cavaleria din care facea parte. Ea lu-incuragiá invederatu, si cu tóte cà nu-si putea face nici o imputare, ea pré tare se compromise.

Numai atát'a trebuiá, pentru cá marquisulu Chavigny sè-si pérda de totu capulu. In mijloculu unei petreceri elu facù unu scandalu. Elu provocá pe viconte de Sommes, care luá o flóre caditu din buchetulu Olimpiei si cu aceea se inzeatrà cu nerusinare. Prinse pe marquis'a de mana si o téri cu turbare, strigandu inaintea invitatiloru inmarmuriti, cà in diu'a urmatóre o va duce la o mosia ascunsa, si o va inchide in o manastire, de unde nu va mai esi.

Acést'a scena deplorabila produse, precum amu disu, unu scandalu cumplitu. Olimpia lesiná. Tóte femeile o partinira, si multi barbati vediendu-o atátu de frumósá, acúsara *in petto* pe betranulu gelosu de o brutalitate neiertata.

A dóu'a di marquisulu de Chavigny se reintórse desperatu de la duelulu seu. Viconte de Sommes, dupa ce l'a desarmatu de trei ori dupa olalta, declará cà nu póte continuá o lupta imposibila in contra unui betranu, a carui mana slaba nu e in stare a tiené sabi'a.

In curtea castelului asteptá o trasura cu cai. Marquisulu voiá sè urce in ea pe soti'a sa, cá sè o duca departe de Clermont, precum a amenintiatu-o in sér'a trecuta.

Olimpia resistá.

Marquisulu de Chavigny voiá sè intrebuintieze putere, spre a o constringe la supunere.

Ea se svércoli scotiendu tipete ascutite.

Betranulu lovitu de unu adeveratu accesu alu furiei, seu mai bine alu nebuniei, si ne mai putendu-se predomni, redicá man'a spre ea si o loví usioru peste fatia, in presinti'a servitoriloru si a servitóreloru sale.

Olimpia fugi.

XXIII.

Unde a fugitu Olimpia.

Marquisulu Chavigny erá p'ací sè-lu lovésca gut'a; elu devini rosiiu si incepù a tremurá, — facù inse o intaritare desperata, si prindiendu-se cu bratiulu de unu fotelu, cá sè nu cada, strigá:

— Prindeti-o! Aduceti-o inderetu!

Insedaru.

Nimene nu se miscá. Servitórele si servitorii preferiau toti pe jun'a marquisa betranului marquis.

Olimpia putù sè iésa libera din salonu, apoi din castelu, jurandu-si a nu se mai rentórce nici odata acolo.

Unde avea sè mérga ea? Insa-si nu sciá. Dupa ce sosì in strada, incepù a reflectá. Situatiunea erá fórté grea; i ajungea, in momentulu acest'a, sè faca o necuviintia spre a fi pentru totu-de-una perduta. Ea intielese acést'a, si stéu'a ei buna i inspirá ide'a sè mérga a cere asilulu unei persóne, care se bucurá de stima generala, dómn'a Saint-Géran, soci'a contelui Saint-Géran, domnu pré mare si guvernatoru, pentru rege, alu provinciei Auvergne. Saint-Géranii erau déca nu rude, celu putinu in legatura cu famili'a Rahon. Contess'a fu martor'a scenei triste de sér'a trecuta; ea sciea, cá Olimpia e mai multu nentielépta decátu in adeveru vinovata; o plangea cu sinceritate si i acordá cu tóta ánim'a ospitalitatea ce i-a cerutu.

Marquisulu Chavigny, pe care slobodirea de sange multu lu-scapá de apoplexi'a ce avea sè-lu lovésca numai decátu, si a carui furia nu mai cunoscea margini, voiá sè indeplinésca in fricosiat'a sa amenintiare din nóptea trecuta si sè-si inchida soci'a intr'o manastire.

Dar elu se aflá in fati'a unui contraru puternicu.

Contele Annibal de Rahon primì sè conduca caus'a rudei sale celei mai de aprópe. Elu vini la Clermont si intentá in contra marquisului unu processu de despartire in numele Olimpiei, pentru motive de injuria, crudimi si insulte mari.

Processulu durá aprópe unu anu; fu pledatu din ambele parti de cei mai renumiti advocati ai baronului de Paris. In urma marquis'a câstigá.

O decisiune adusa si facuta in tóta form'a i redete libertatea si condamná pe marquisulu Chavigny la restituirea zestrei de dóue milióne, contractata cu atát'a intielectiune de jun'a Olimpia cá o conditiune *sine qua non* a casatoriei sale.

Libera in etate de dóue-dieci si doi de ani, libera fara a fi veduva, cu o avere mare si cu o frumsetia mare, acést'a constituá pentru dómn'a Chavigny o situatiune destulu de periculósá.

Contess'a Rahon, cu ánim'a si cu inteliginti'a ei indatinata, intielese câtu de greu frumós'a ei verisióra va puté scapá din tóte riscurile, cari voru grabí a o impressorá, de cumva ea se va aflá libera, fara povatiutóre si fara sprigióna. I propuse a vini la dins'a, si marquis'a primì acésta propunere cu tóta aparinti'a cele mai adánce recunoscintie.

Acést'a ni esplica, cum jun'a femeia se aflá asiediata in castelu de dóue luni, in momentulu sosirii lui Saint-Maixent.

Si acuma, dupa ce cunóscemu trecutulu, nu ni mai remane decátu a díce câte-va cuvinte despre caracterulu frumósei Olimpie.

Scimu deja, cà tiner'a femeia erá lacoma, ambitiósá si cocheta. Sè mai adaugemu, cà natur'a sa nedecisa si móle, nici curatu buna, nici absolutu rea, se distingea mai pe susu de tóte prin o lipsa asiá dicédu completa a unui intielesu moralu, si parea gata a primì impressiunile pe cari o vointia mai energiósá decátu a ei voiá sè i le faca.

Credintiele si principiile, cari resultau din pri-

m'a sa educatiune, n'au prinsu radechini adanci in sufletulu ei. Credinti'a sincera si convingerile tari i lipsiau cu deseversire. Totusi, fiindu de doue-dieci si doi de ani si necomitiendu nici unulu din acele acte criminale, cari potu conduce vieti'a pe o cale gresita, ea — de cumva impregiurarile o iertau — putea se remana o femeia neofensiva, fara virtuti stralucite, dar si fara pecate mari.

Din contra, caduata in mani rele, espusa la sfaturi rele pe cari spiritulu ei usioru nu putea se le respinga, ea avea tote cerintiele spre a devini o fiantia cu atatu mai periculosa, cu catu frumseti'a ei simpatica inspira cea mai deplina incredere.

Nu vomu lipsi multu a face cunoscutu, spre care din aceste doue directiuni — evenimentele, seu mai bine fatalitatea, impinsera pe domn'a Chavigny.

Acesta fatalitate (cetitorii nostri au si ghicit'o) avea de siguru se ia numele si form'a marquisulu Saint-Maixent.

Demineti'a trecu repede. Nici odata eroulu nostru nu era stralucitu, mai veselu si mai amabilu; nici odata nu facu proba de o mai completa libertate de spiritu. Paru a uitati situatiunea neplacuta in care se afla inca si acuma. Nimene in lume n'ar fi crediutu, ca capulu frumosu alu acestui gentilomu nepasatoru, cu vorbe vesele si cu surisu deschisu, este capulu pentru care s'a anunctiatu unu premiu.

Contess'a Rahon, care nici intr'unu timpu n'a incetatu d'a resimti pentru rud'a sa o amicia pre viua, admirati cu tota sinceritatea acesta nepasare, prin care dins'a se convingea a vedea prob'a cea mai nerestornabila a unei consciintie curate.

Incatu pentru domn'a Chavigny, ea se simti emotiunata, orbita, farmecata. Fia-care vorba a marquisulu mariati entusiasmulu ei, si acestu esilatu, acestu persecutatu, care trecu printre glontie cu fati'a sa de archangelu suridietoru, i para din ce in ce mai multu tipulu completu alu persoanei romantice, despre care visa din copilaria sa, fara se-lu fi intelnitu vr'odata.

Avem trebuintia se adaugemu, ca nici un'a din privirile ei langurose, nici unulu din suspinele sale secrete, nici un'a din palpitarile repedi ale peptului ei albu, nu scapa din vederea pre atentulu Saint-Maixent?

— Eta ca merge bine, — si-dise elu, — si eu in adeveru sum unu omu norocosu!

In secolulu alu siepte-spre-diecele, ca in alu optu-spre-diecele, orele de repausu nu erau acele din timpulu nostru. Se prandia in genere la miedia-di, si se cina la noue ore ser'a.

— Esti obositu, vere? — intrebati contele pe Saint-Maixent dupa prandiu.

— Nici decatu. Pentru ce me intrebati?

— Pentru ca vreu se-ti propunu o calarire. Voiu ave placere se-ti potu face cunoscutu giurulu acest'a, care e forte frumosu.

— Primescu cu placere.

Contele Rahon dede ordini, si cei doi gentilomi numai decatu parasira parculu, urmati de unu singuru servitoru, calari pe niste cai admirabili de rassa limusina, (o rassa care se perde, si acest'a e dauna mare.)

Preamblarea de altminte era numai unu pre-

testu inventatu de contele, spre a pute fi singuru cu Saint-Maixent si spre a pute vorbi cu dinsulu in deplina libertate.

— Cum ti-place marquis'a Chavigny? — dise elu incependu conversatiunea.

— Eu afiu, ca dins'a justifica supranumele seu de „Olimpia frumoasa“, — respunse marquisulu. Si trebuie se fia in adeveru aceea, — continua elu, — spre a pare incantatore in butu vecinatatii nimicitoare a contesei.

— Ti-multiamescu pentru contess'a! — esclama contele Rahon cu surisu, — i voiu repeti acesta galanteria. Cu tote aceste, vere, permite-mi se tratezu seriosu cu dta unu sujetu, pe care asta-minetia numai catu l'am amintitu,

— Ce sujetu e acel'a, scumpulu meu conte?

— Ins'a-si Olimpia frumoasa,

— Ah! ah!

— Ti-am datu ridentiudu svatulu se-ti pazesci bine anim'a. Te rogu in numele onorei se urmedi acestu svatu. Voiu adauge, ca te conjuru se faci totu ce va aterna de la dta, se nu fii seducatoru. De cumva marquis'a s'ar inamora de dta, acesta ar fi o nenorocire neraparabila.

— Te asiguratu, ca nu pare de felu a se pute teme de asiati ceva, — respunse gentilomulu cu veselie, — dar in fine, in casulu candu s'ar intempla, nu maresci ore importantia nenorocirii?

— Nu marescu nimica, si va ajunge se te punu in positiunea mea, ca se me intielegi bine si se vedi lucrurile precum le vedu eu. De cumva ver'a mea Olimpia ar fi veduva, ti-asii dice: „Cerca a-i placé, caci ar fi o parhia escelenta pentru dta, de ora-ce ea este frumoasa, inteligenta si buna, si — ceea ce nu strica in asemenea lucruri — ea are doue milioane.

Saint-Maixent tresari atatu de tare, incatu calulu seu facu o saritura strasnica.

— Doue milioane! — repeti elu.

— Tocmai atat'a!

— Credeam, ca vicontele Rahon, tatalu marquisei, a muritu fara avere.

— Si nu te nsielai. Eta cum devini Olimpia bogata.

Contele povesti lui Saint-Maixent cele ce se potu ceti pe paginile de pan'aci, inse elu nu facu niste conclusiuni atatu de rigurose, precum noi crediuramu ca trebuie se facemu.

Dupa ce spuse tote, continua:

— Spre nenorocirea Olimpiei si a dtale, marquisulu Chavigny nu e mortu, si cu tote ca elu a trecut de siese-dieci de ani mai pote inca se traiasca multu timpu. Domne apera si feresce se-i dorescu o morte grabnica, nu sum intr'atat'a lipsitu de caritatea crestina, dar in fine, de cumva elu ar ave se parasasca lumea acest'a, ar face unu serviciu mare sermanei mele rude.

— Vedi, vere, ca curtenia n'are ce se se grabesca! — esclama Saint-Maixent ridentiudu. Oh! barbaratii!

— Lucrurile standu asiati, — continua contele Rahon, — vei vedea insu-ti, ca o pasiune intre Olimpia si dta ar ave urmari forte neplacute. Situatiunea unei femei tinere si frumoase, despartita de acel'a a carui nume lu-porta, e deja destulu de grea si compromitetore in ochii lumei, fara d'a fi ingreunata de complicatiuni. Contess'a, dandu ospitalitate Olimpiei

in cas'a sa, si protegiandu-o cu patronagiulu ei, a devenitu intr'unu felu tutorea sa oficiosa. Ea trebuie s'o supravegheze cum supravegheza o fetă pe mam'a sa, si nu pôte suferi că o atingere cătu de usiora sê pateze reputatiunea ei. Dta scii chiar asiă de bine că mine, că amorulu chiar si in casulu deca e absolutamente castu, nu se pôte ascunde unu timpu indelungatu. De cumva marquis'a te-ar iubi, acesti spioni naturali ce ne incungiura, si pe cari i numimu servitori si cameriste, ar observă acest'a fôrte repede; nu poti ascunde nici unu secretu de ochii de linxu ai acestora. O astu-felu de descoperire ar produce scandalu; clevetirea ar sună, calumni'a ar urmă indata. S'ar dîce, (de asta nu te indoî,) că contess'a si eu scutimu sub acoperamentulu nostru intrig'a inovata a unei rude; de cumva nu anu fi acusat, că suntemu complesanti, ne-aru acusă celu puțin, că suntemu orbi. Ce ar fi urmarea? Dta o ghicesci. Sunt acusatuni cari se potu despretiui, inse acest'a n'ar fi din numerulu acelora. Onorea ar fi in jocu; acest'a ne-ar constringe, in butulu adancei nōstre dureri, a ne desparti de Olimpia sēu de dta, ma dōra si de unulu si de altulu. Precumpenesce aceste consideratiuni, vere, si tîne minte, că facui apelu la tōta ratiunea, la tōta intiepletiunea dtale . . .

— Acestu apelu e o proba de stima si de incredere, de care sum superbu, — response Saint-Maixent in tonulu celu mai seriosu. Ti-multiamescu, si ti-promitu că voiu fi demnu de ea. De altmîntre in privint'a acest'a voiu avē puțin merit; ori cătu de seducătoare ar fi marquis'a Chavigny, simtiescu pré bine, că nu va face sē palpitate anim'a mea. Incātu pentru a-i placé, — adause gentilomulu cu surisu, — ffi liniscitu, de ast'a nu te poti teme. Bunavoint'a dtale pentru mine maresce fôrte mijlōcele de seducere, de cari dispunu; dar in fine, de cumva temerile dtale s'aru realisă, de cumva frumōs'a Olimpia fara voi'a ei ar avē reulu gustu d'a se gāndi la mine, eu iau angajamentulu formalu d'a o descuragiă de timpuriu prin curten'i'a mea indiferenta. Ajunge-ti atāt'a, vere?

In locu de respunsu, contele Rahon intinse man'a marquisului Saint-Maixent.

XXIV.

Impartesiri noue.

Preamblarea calare se continuă, si conversatiunea celoru doi gentilomi nu se intrerupse, numai sujetulu se schimbă.

Annibal Rahon intretinū pe Saint-Maixent cu planulu ce voiesce a întreprinde, spre a-i procură cătu mai curendu va fi cu putintia absolutiunea completa a trecutulu seu, sub forma de epistola de remisiune subscrisa de regele.

Elu nu se 'ndoia de felu de rezultatulu bunu alu planulu seu, dar se temea fôrte, că va fi silitu a caletori la Paris, sē vorbēscu cu regele, spre a grabi deslegarea acestei afaceri importante.

Si pan'atunce avea sē scrie guvernatorulu provinciei, rud'a sa, si locu-tiitorulu civilu, obligatulu seu spre a mijloci sē se suspendeze de ocandata urmariile indreptate in contra lui Saint-Maixent.

Marquisulu voiă sē-i exprime caldurosu multiamit'a sa, dar Rahon intrerupse expresiunile sale de recunoscintia, sub pretextulu, că elu face numai curatu si simplu strins'a datoră a ori carui omu ga-

lantu, mijlocindu sē se faca dreptate unui calumniatu nevinovatu.

In momentulu in care contele si marquisulu, fiindu-si escursiunea, intrara in parcu si se indreptara catra peronulu castelului, o persōna cu fatia curiosa si de unu exterioru originalu, se apropiă de Rahon, si dupa ce i se 'nchină pana la pamentu de trei sēu patru ori, i cerū iertarea sē-i pōta vorbi câte-va cuvinte intre patru ochi.

— Asiă dara că me ierti? — întrebă contele de ôspele seu, indreptandu-si calulu cam la o parte.

Convorbirea nu dură mai multu decātu unu minutu sēu dōue, dar sub acestu restimpu marquisulu esamină cu curiositate instinctiva pe convorbitorulu lui Rahon.

Acel'a eră unu omu cam de cinci-dieci de ani, asiă de lungu, asiă de secu, asiă de subtire sub costumulu seu de totu negru, incātu pareă a se descompune in mai multe bucăti la fia-care miscare a sa, si incātu te puteai miră neaudindu plesnindu-i-se ôsele candu facea câte unu pasiu.

Unu capu cam lungu, incununatu cu peru de colōre indoioasa, incheiă acelu corpu elatinatoru.

Unu nasu subtire si cârligatu, in form'a de cioculu unei paseri rapitoare, taiă in dōue o fatia lata si palida, pe care o incadrau dōue urechi lungi, si pe care o spargea o gura larga cu buze albe si niste ochi mici cenusii si scilpitori, cu priviri nedecise, pe cari pare că i superă lumin'a dilei.

Espressiunea acestei fetie galfedite eră totuodata plina de siretia, fatiară si ipocrisia. Unu pictoru sēu unu sculptoru, insarcinati d'a reproduce masca ipocriziei celei mai de josu, n'ar fi trebuitu, decātu sē copieze aceste trasuri de totu caracteristice in uriciunea loru prōsta, pentru că sē faca unu capu-de-opera.

— Éta, pe onōrea mea, o fatia de strengaru! — gāndi Saint-Maixent, care se pricepea la fizionomia. Ce secretu pōte sē aiba acestu ticalosu cu nobil'a mea ruda? . . .

Abiă si-facū acēsta întrebare, elu si-lovi fruntea si si-respunde sie-si:

— Dar . . . sē me gāndescu . . . acest'a nu pōte fi altulu decātu intendantulu despre care mi-a vorbitu Lazaru, si care — deca mi-aduce bine a minte — se numesce Lactance. Deca e dinsulu, si deca fizionomia sa nu e insielătoare, acest'a e unu omu a curui consciintia se pōte cumperă cu pretiulu hotaritu.

Convorbirea particulara se incheiă in momentulu acest'a.

Omulu lungu si secu se inchină de nou pana pe piciorere calului contelui Rahon, apoi se departă cu niste pasi lini si mesurati.

Contele se 'ntorse catra ôspele seu.

— Ti-ceru scusele pentru indiscretiunea mea, vere, — i dîse acestu din urma suridindu, — dar acēsta figura bizara me indēmna a te rugă, sē-mi spuni, cine e persōn'a cu care vorbisi?

— Omulu celu mai de omenia in lume! — i response contele.

— Ah!

(Va urmă.)

S A L O N U :

Calindarului septemanei.

Dumin.	17	29	E. 4 d. P. olog. s. st. m. Simeon.
Luni	18	30	c. p. Ioan. s. m. Sava Gotiei.
Marti	19	1	c. p. Ioan. s. st. m. Pafnutiu.
Mercuri	20	2	ss. mm. Victor, Simon.
Joi	21	3	s. st. m. Ianuaru. s. m. Alesandra.
Vineri	22	4	c. p. Teodor. s. ap. Natanil.
Samb.	23	5	s. m. m. Georgiu.

De la societatea „Arborósa.“

— Cernauti 18 aprile. —

Stimate dle redactoru!

Intr'una din siedintiele comitetului societății academice „Arborósa“ s'au cetitu de catra unu membru alu ei unu articulu din „Gazet'a Transilvaniei“, intitulatu : „Universitățile Austriei propriu di se.“

In acela se dice : „Poporatiunile universităților merita că se ni le insemnămu si noi din cause forte grave. In anulul 1875/6 poporatiunea universităților austriace in toate facultățile lor a fostu : Universitatea de la Viena, studenti 3253, de la Praga 1875, de la Gratiu 878, de la Epiponte (Insbruck) 814, de la Leopole (Lemberg) 918, de la Cracova 587, si universitatea de la Cernauti 209; numerulu totalu alu studentiloru 8961. Din acea tinerime a fostu dupa nationalități 4162 germani, 1540 cehoslavi, 1338 poloni, 454 ruteni, 194 sloveni, 223 serbi, 354 italieni, 396 ungureni, 111 de alte nationalități. Despre studentii de nationalitate daco-romana seu ostromana — cum dicu austriacii in statisticele lor — nu aflămu in ce numeru sunt pe la universități. Unde se stea ascunsi romanii, intre cei 396 ungureni, seu la cei 111, seu in ambele aceste cifre? Nôue casulu in urma ni se pare mai probabilu. Din raportulu „Romaniei june“ de la Viena vedem, că membrii ordinari ai aceleia erau in anulul trecut 92, toti studenti. Romani inse mai invétia si pe la alte universități de ale Cislăitaniei, a nume in Gratiu, Cernauti unii si la Praga. Intr'aceea noi nu amu avé se stămu nici aice, ci se cautămu cu de ameruntulu, căți juni de nationalitate romanéca din romanimea intréga se afla in dălele nôstre pe la toate universitățile din Europa, căti si la alte institute inalte, precum politehnice, militare, nautice, academii de belle arte, facultăți juridice si teologice singuratece, că numai asiă vomu scî de ce puteri avemu se dispunemu in acésta lupta inversiunata pentru esistintia. *Acésta cestiune o ar puté deslegá relativu mai usioru chiar studentii de la universități prin corespundintie*, alegându-se unu locu, de es. Viena seu Parisulu, in care se se adune datele de la toate institutele superióre, incependu din Romani'a (Bucuresci, Iasi,) trecându pe la Clusiu înainte peste Cernauti, Praga, Viena, Gratiu, la universități de ale Germaniei, de acolo la Bruxella, Paris, Zürich, apoi la Italia pana la Roma, căci peste totu avemu fii de ai nostri la studiele mai inalte. Unu catalogu redactatu in sensulu acesta este astadi adeverata necesitate si punctu de onóre nationala.“

Cetitoriulu propuse apoi — conformu continuului acestui articulu — că societatea „Arborósa“ se se puna in corespundintia cu celelalte societăți academice de prin Austria, se se aléga „Romania juna“ că centru pentru adunarea datelor respective, si rezultatulu acestoru ostenei se se publice in unulu dintre diarele cele mai latite si mai cetite. Propunerea fu primita.

Comitetulu societății ac. „Arborósa“ Te rōga deci, pe Dta, stimate domnule redactoru, a publicá in pretiuit'a-ve foia urmatoriulu planu, recomandatu on. societăți academice din Austria si pe aiurea, pentru esecutarea sfatului datu de autoriulu articuluului susu citatu :

Onorate societăți academice!

Societatea „Arborósa“ luandu initiativa in privinti'a chestiei susu numite a aflu de bine a realisá acésta intreprindere pe o cale mai usiōra in modulu urmatoriu : On. societate „Clubulu studentiloru in Iasi“ se se insarcineze cu adunarea datelor din Romani'a, tramitiendu-le aceste la centrulu generalu alu adunării in Viena. In Transilvania se se intereseze pentru adunarea datelor respective on. societăți : „Alexi-Sinciana in Gherla“ „Inocentiu Clainiana in Blasiu“ si societatea de lectura „Julia“ din Clusiu. Cătu pentru Italia, Francia, Germania apoi rugămu pe onorat'a societate „Romania juna“ că se se faca cele necesare in privinti'a scopului doritu.

C. Golembiowski,
presiedinte.Const. Morariu,
secretariu.

Oglind'a lunei.

(II.) In momentulu in care scriemu aceste sire, tunurile n'au inceputu inca se bubuie. Dar momentulu importantu nu pōte se se mai amare multu. Caus'a traganarii se imparte in mai multe. Antăiu vine a se aminti timpulu ploiosu, gerulu si ninsōrea din finea septemanei trecute si din inceputulu acesteia; ceea ce a stricatu forte căile de comunicatiune in Besarabi'a, încātu armat'a russéca nu se pōte miscă, calea ferata numai cu unu rōndu de sine abiă ajungēndu pentru transportarea munitiuniloru. A dōu'a cauza e, că ministrulu Angliterei Derby a declarat, că de si Port'a nu pōte contá la ajutoru anglesescu, totusi Anglitora si-sustine dreptulu pentru aperarea intereselor sale in resaritu; astfelu dara relatiunile anglo-russe devinira pré incordate, ceea ce se dovedesce si prin departarea din Londra a contelui Suvalov.

Turci'a, vediendu că a remasu fara ajutoru, s'a spariatu. Acuma ar primí cu bucuria propunerile de pace, de cumva nu ar fi tardiu. Din Constantinopole se telegraféza, că Port'a contéza la neutralitatea Austriei si la mediatiunea Franciei.

Itali'a a propusu la Londra, că puterile mari se emita unu manifestu de neutralitate fatia de resboiulu russo-turcescu. Germani'a spriginí acésta propunere. Inse Anglitora nu o primí nici pentru desbatere. Anglitora, de si de ocamdata va remané neutrala, va

asteptá inarmata evenimentele, si in cercurile bine informate se crede, că Anglita' nu peste multu va luá parte activa in resboiu.

Tiarulu a sositu inca in duminec'a trecuta la Chisineu, si luni tinu revista a supra trupeloru pe malulu Prutului. (In nrulu trecutu o gresiéla de tipariu a facutu din Prutu Pontu.) Tiarulu nu va trece Prutul, ci dóra la 30 l. c. se va rentórece la Petersburg. Manifestulu de resboiu numai dupa rentórecerea sa se va publicá. Mobilisarea armatei russesci catra Prutu totu duréza.

Turcii si-incórdá tóte puterile. Afara de forte-rietele de la Dunare, ei intarésu si Dobrugia, temendu-se, că russii voru intrá si pe acolo. Vice-regele din Egiptu a tramisu la Constantinopole pe fiulu seu cu unu transportu de munitiuni numeróse. Se scríe, că turcii voru desfasiurá si „stindardulu profetului“, candu sultanulu va merge pe campulu bataliei. Acestu stindardu, (despre care traditiunea turcésca crede, că l'a purtatu insu-si profetulu Mahomedu,) se scóte numai la ocaziuni extreme, spre a stérni fanaticismulu religiosu.

Despre mobilisarea armatei russesci se scríe, că din caus'a drumurilor rele din Besarabia mai alesu artileri'a cu greu póte inaintá. Cu tóte aceste, armat'a de la 12 l. c. incóce merge inainte incetisiuru. Arip'a drépta, partea mai slaba, va trece la Chotim Dnistrulu si Prutul, si pe langa graniti'a austriaca va merge catra calea ferata Pascani. Centrulu se va transportá pe calea ferata la Pascani-Iasi; arip'a stánga, cea mai tare, va trece Dunarea intre Reni si Ismailu.

Romaní'a a decisu a-si mobilisá tóta armat'a. La Calafatu se voru concentrá dóue-dieci de mii de ómeni, a supra carora insu-si Domnitoriulu va primí comand'a. O scire mai noua anuncia, că déca turcii voru trece la Calafatu, Romaní'a va responde prin proclamarea independintiei sale. Ministrulu de resbelu Slaniceanu a dimissiuat, in loculu lui fu numitu gen. Cernatu. Generalulu Ionu Ghica fu tramisu la Chisineu in missiune extraordinara. Turcii in adeveru au inceputu sè faca podu la Calafatu; vapórele de acolo in josu nu mai potu comunicá. Terminulu alegeriloru pentru senatu, in vederea resboiului, s'a scurtatu, defigenduse dilele 21, 23 si 25 l. c.

In urmare declaratiuniloru neliniscitóre din partea Anglita', spiritele in Russi'a sunt fórté iritate, si se facu pregatiri serióse pentru unu resbelu eventualu cu Anglita'. Se va formá o armata de nordu pentru aperarea malurilor; pentru porturile baltice se cumpera torpede.

Se afirma, că in armat'a turcésca voru servi multi oficeri englesi.

Turcii amenintia pe Romani, că déca se voru opune lor, ei voru bombardá orasiela Galati si Braila.

„Telegrafulu“ din Bucuresci scríe cu datulu de 6/17 aprile urmatórele: „Eri a plecatu la Calafatu inca unu regimentu de infanteria si unu batalionu de venatori. Se dice, că acésta pornire grabnica ar fi din caus'a sgomotului ce s'a respanditu, că turcii au de gându sè ocupe acelu puntu strategicu, chei'a care opresce patrundera unei armate straine cu inlesnire in Bulgaria si ocuparea Balcaniloru, de unde póte merge cu inlesnire spre Adrianopole. Pe câtu aflámu, guvernulu actualu e decisu a respinge cu energia orice calare a teritoriului nostru de catra turci si ocu-

parea putemu dice mai a singurei positiuni avanta-giósá ce avemu noi contra Turciai. Tinut'a armatei, ni se asigure, erá dintre cele mai bune, si hotarirea d'a si face detori'a la ori-ce casu erá zugravita atátu pe faci'a soldatiloru, câtu si pe a siefloru. Cu tóta intristarea fumilieloru cari in insociá, pe nici o facia nu se vedea nici macaru trecéndu parerea de reu, că se duc unde datorí'a i chiama. Domnitorulu i-a mai imbarbatatu prin niste cuvinte fórté patriotice, aretandu-le că e siguru de implinirea datoriei si asigurandu-i că la ori-ce ocaziune Maria Sa va fi in mijloculu lor. Aceea ce a fostu mai atingatoru, a fostu atitudinea unoru rezervisti sositu tocmai candu erá sè plece trenulu si cari nu avusesse nici timpulu a se uniformá. Se dice, că Domnitorulu, vedendu-i, le-arú fi adressatu intrebarea déca la casu de unu resbelu voru merge voiosi. — Respunsulu a fostu admirabilu.

— Candu tiér'a ne chiama, — Maria ta, — a respunsu unulu din ei in numele tuturor, — noi ne ducemu cu placere ori unde pentru ea. N'avemu nici neveste, nici copii inaintea tierii.“ Maria sa a batutu pe umeru pe bravulu rezervistu si a felicitatu pe rezervisti pentru simtiemintele lor.“

Biserica si scóla.

Noulu metropolitu alu Bucovinei va fi archimandritulu si presiedintele consistorului de acolo, Teoctistu Blazievicz, — ér in loculu acestuia in aceea-si calitate va urmá asesorulu consistorialu S. Morariu. Despre aceste persóne unu corespundinte din Cernauti alu diuarului „Timpulu“ din Bucuresci scríe urmatórele: „Noulu metropolitu este unu betranu de peste 70 ani, slabu si bolnaviciosu; in cursulu indelungatei sale cariere preotiesci nici odata n'a desvoltatu nici in viétia politica, nici in cea nationala, nici in sfirsitu in cea intelectuala vr'o activitate de deosebita insemnatate; câtu pentru cultura vederile si convingerile sale, este unulu dintre fetiele bisericesci ale vremii trecute, care credu a-si fi inaplinitu missiunea prin observarea óre-si-caroru forme conventionale si a disciplinei bisericesci, éra la radicarea morala, intelectuala si etica a poporului, in mijloculu caruia traiescu, nu pré multu se gândescu. De altmintage, cá persóna privata, noulu metropolitu este unu omu venerabilu si respectatu, si judecandu dupa antecedentiele sale, din activitatea si din initiativ'a sa, nu ne putemu asteptá la nimicu absolutu stricaciosu, precum nici la multu bine pentru biseric'a nóstra, ci mai multu la acelu felu de conservativismu apaticu si lipsitu de puterea vointiei, care, tíindu cu scrupulositate la conventiele trecutului, se perde in neactivitate. Noulu archimandritu si presiedinte consistorialu Silvestru Morariu e celu mai de frunte si celu mai capabilu dintre dignitarii nostrii bisericesci mai in vârsta. De aprópe dóue-dieci de ani este povatiitorulu intelectualu alu acelei preotimi tinere si luminate, care petrunsa de iubire de tíera si de simtieminte nationale, conlucréza cu zelu si caldura pentru desvoltarea si radicarea poporului romanescu. Inca in tineretiele sale s'a distinsu prin activitatea sa pedagogica si literara. Poporalitatea sa cea mare datéza inse de la timpulu, pe candu combatuse cu asprime si resolutiune tendintiele neliberale si cu deose-

bire pentru romani reu-voitóre ale metropolitului Hakman si se puse in fruntea acelei miscári, care in cursu de mai multi ani se formase ca opositie contra faptelor si tendintieloru mitropolitului. Resistandu tuturor fagadueliloru adimentóre ale mitropolitului, nu a renunciatu la atitudinea sa patriotica si s'a espusu prin acésta la totu felulu de persecutiuni din partea acestui prelatu voinciosu si nu pré scrupulosu in alegerea mijlóceloru sale, astu-felu, in cátu in sfirsitu chiar in ciud'a protestului majoritáti consistóruului, a fostu suspendatu din demnitatea si functiunea sa cá membru consistorialu. Numai succesorulu lui Hakman, mitropolitulu Bendela, i-a datu apoi satisfacti'a meritata reintegrându-lu si inaintându-lu in trépt'a sa hierarhicésca. In nóu'a sa positiune parintele S. Morariu, atátu in virtutea acestei positiuni, cátu si a capacitáti sale va fi adevératulu conducatoru intelectualu alu diecesei."

Dieces'a Oradiei-mari la 3 junie va serbá a sut'a aniversaria a infiintárii sale. Precum aflámu, pentru acésta serbare se facu pregatiri mari.

Societati si institute.

Reuniunea invetiatoriloru din districtulu protopopescu de Leta-mare a tinutu adunarea sa generala de primavéra in comun'a H. Paleu, loculu celu mai de pe urma catra Dobritinu unde mai siedu Romani. Adunarea s'a tinutu sub presidiulu Rds. domnu protopopu Nicolae Vulcanu, participandu mai multi preoti si mai toti invetiatorii din districtu. Doi invetiatori, cari au doveditu cá au avutu mai multi scolari si au facutu progressulu celu mai mare, (dnii Ioanu Muresianu din Leta-mare si Georgiu Muresianu din Poceiu) au fostu premiați cu câte unu galbenu, din generosulu daru alu Il. Sale parintelui episcopu diecesanu Ioanu Olteanu. Adunarea vfiitóre se va tینه la 6 septemvre a. c. in comun'a Álmosd. Cu durere amintimu, cá protopopiatele din giuru, invitate acum a patr'a óra a se insotí cu acésta reuniune, singura in tóta dieces'a, nici de asta-data nu se infatísia. Numai dlu protopopu Samuilu Bota, care deja a luat parte la adunare si s'a si inscrisu cá membru, s'a excusatu prin scrisóre, cá din caus'a bólei sale nu putú vini.

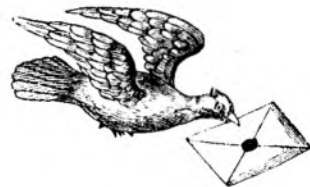
Literatura.

O carte ungrésca este aceea, cu care de asta-data deschidemu acésta rubrica. Ea este interessanta pentru noi Romanii, pentru cá de si prin alta limba, dar prin ea vorbesce spiritulu romanescu. Intielegemu culegerea de poesii poporale romane, traduse in limb'a ungrésca, si edata de Societatea Kisfaludyana. Cartea pórtá titlulu : „Román népdalok“ (Cantece poporale romane,) si e compusa din traducerile a trei insi : Georgiu Ember, Iulianu Grozescu si Iosifu Vulcanu, cu unu scurtu introductivu a supra poesiei poporale romane, facutu asemene de Iosifu Vulcanu. Acésta culegere, pe 164 pagine, infatísieza cea mai mare parte din cele mai frumóse inspiratiuni ale geniului poeticu poporalu alu nostru, aflatóre in cartile domniloru Alexandri, Marienescu si Marianu. Dar ni ofere si alte flori, din culegeri private, mai alesu doine si hore. Georgiu Ember a datu contingentulu de 9 balade si 22 doine ; dintre balade amintimu : Pinteá

si firtatii, Ilónc'a, Riscogelu, Fét'a banului din Hattieg, Blastemulu sangelui ; Iulianu Grozescu a tradusu 9 balade, intre altele : Blastemulu, Brancoveanu Constantinu, Glasulu codrului, Toma, Bujoru, Iléna Braileana, si 35 doine ; Iosifu Vulcanu are in acésta culegere 13 balade, intre cari : Cuculu si turturic'a, Miór'a, Anelulu si corbulu, Craiulu si soro-sa, Barbatulu uritu, Ioanu Jorgovanu si sierpele, Sórele si lun'a, Manastirea de Argesiu, si 17 doine. Din causa, cá unulu dintre traducatori e redactorulu acestei foi, lasámu altora frumós'a sarcina de a esamina, reesítulu acestoru traduceru si incátu ele reoglindeza spiritulu poporalu romanescu ? Totu ce putemu sé dicemu noi, este, sé asemenámu traducerile dlui Ember cu ale repausatului Grozescu. Pe scurtu : pareea nóstra e, cá Ember a tradusu mai literalmente decátu Grozescu, pe candu acésta a tinsu a renfatosiá mai alesu ide'a, netinendu-se strinsu de cuvintele testului originalu. Din caus'a acésta traducerile lui Grozescu suna mai frumosu, decátu ale lui Ember, din ale caruia unele — de si traduse fidelu — nu represinta de felu melodí'a dulce si usióra a ritmului poporalu romanescu. E bine, ori cátu de multe scaderi sé aiba acésta culegere de traduceru, meritulu ei nu se póte contestá. Traducatori de siguru au facutu unu serviciu duplu : ántáiu literaturu ungrésca, si a dóu'a — literaturu romane, cáci astfelu productele acesteia devinu cunoscute si de alta natiune. Si acésta e unu cástigu pentru noi. Éra Societatea Kisfaludyana, care a portatu spelele acestei editiuni, merita recunoscinti'a nóstra. Atragemu atentiunea publicului nostru, care cetesce ungrésca, a supra acestei carti. Pretiulu ei este unu florinu, si se afla de vendiare in Budapesta la institutululu „Atheneu.“

Henricu Heine. Conformu promissiunii nóstre de a introduce in colónele foi nóstre numai lucrárile poetiloru straini, ci si portretele lor, incepemu acestu ciclu cu portretulu renumitulu liricu germanu Henricu Heine, nefericitulu omu carele pe patulu dureriloru scieá satirele sale muscatóre si cantecele sale ve-sele si picante. Despre Heine s'a vorbitu deja de multe ori in fói'a nóstra, de aceea este de prisos sé-i publicámu de nou biograffi'a. Totu ce amu facutu, este, cá i-amu incadratulu portretulu — in starea sa bolnava — cu dóue incercári de traducere din poesile sale.

Post'a Redactiunii.



Dlui N. N. P. in Boldu, Romania. Nrulu reclamatu s'a transmis. Ni pare bine, cá oficiantii postali de pe acolo se interessá de fói'a nóstra. Paguba inse cá nu esprima acésta într'unu modu mai demnu de ei ! Cáci a ceti, a tajiá si a mángi fói'a altuia, nici decátu nu este unu lucru onorificu. Vomu dispune, cá in víitoru dni'a loru sé nu aiba ocaziune a abusá de positiunea loru.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alexandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tierei nr. 39.